

na międzynarodowej arenie w konkurencji skoków, rajdów długodystansowych i WKKW.

Mimo licznych sukcesów i sławy, jaką cieszą się francuskie konie, ostatnie lata wciąż wskazują na przewagę niemieckiej hodowli. Według rankingów WBFSH (World Breeding Federation for Sport Horses) pierwsze miejsca zajmują konie niemieckie. W konkurencji skoków wśród pierwszych 13, jedenaście to właśnie konie niemieckie: trzy hanowerskie – Shutterfly (I miejsce), For Pleasure, Goldfever; trzy holsztyńskie – Cantaro 011, Goldika i Coster, dwa westfalskie, po jednym oldenburskim, reńskim i bawarskim. Konie francuskie znajdują się dopiero na 15 i 18 miejscu.

W rankingu ksiąg stadnych, podawanym przez tę samą organizację i klasyfikowanych pod względem wyników w konkurencji skoków przez przeszkody, dwa pierwsze miejsca przypadły księgom niemieckim: hanowerskiej (I) i holsztyńskiej (II). Księga Stadna koni rasy selle francaise zajęła wysokie czwarte miejsce.

W konkurencji ujeżdżenia różnica pomiędzy tymi krajami zaznacza się jeszcze wyraźniej. Mimo że we Francji udało się wyhodować tak wybitnego dla ujeżdżenia konia jak Corlandus (sf), to jest to jednak przypadek potwierdzający regułę dominacji w tej dyscyplinie koni niemieckich i skandynawskich.

W konkurencji ujeżdżenia w rankingu ksiąg stadnych I miejsce zajęła Księga Stadna Koni Hanowerskich – 1112 pkt; II – Westfalskich 1068 pkt; III – Oldenburskich 1062 pkt. Księga Stadna Koni Selle Francaise była dopiero na XVI miejscu z 125 pkt.

Tak dobre wyniki hodowli niemieckiej mogą wskazywać, że wykorzystanie najlepszych reproduktorów w doskonaleniu koni półkrwi, niezależnie od rasy i kraju ich pochodzenia, daje możliwość szybszego doskonalenia, a w rezultacie pozwala uzyskać lepsze wyniki w sporcie.

Literatura: 1. Langlois B., 1990 – Situazione della ricerca scientifica e dell'allevamento del cavallo in Europa. Conferenza Internazionale, Florence. 2. Langlois B., 1991 – Le methodes objectives de selection chez le cheval de sport. EquAthlon. vol. 3, 12. 3. Langlois B., 1993 – Information system on breeding and performance a french perspective. EAAP, Aarhus. 4. Langlois B., 1997 – It is possible to have a scientific approach to selection in sport horse? Comparing the German and French system. International Symposium, Cambridge - U.K. 5. Langlois B., Martin-Rosset W., Palmer E., 2001 – Les resultats de la recherche equine et leurs developpements. C. R. Acad. Agric. Fr., 87, 5. 6. Langlois B., 2002 – Objectifs de selection du cheval de selle. Annuaire du cheval de sport et d'elevage. 7. www.haras-nationaux.fr.

Wspomnienie o Profesorze Kazimierzu Gawęckim

W styczniu bieżącego roku minęła pierwsza rocznica śmierci prof. zw. dr. Kazimierza Gawęckiego. Profesor Kazimierz Gawęcki był nestorem polskiej zootechniki, przez ponad pół wieku kładł podwaliny pod rozwój tej dyscypliny nauki i wywarł przemożny wpływ na rozwój nauk rolniczych i szkolnictwa wyższego w minionym pięćdziesięcioleciu.

Kazimierz Gawęcki urodził się 2 kwietnia 1915 roku w miejscowości Dakowy Suche (powiat Nowy Tomyśl w województwie wielkopolskim). Ukończył neoklasyczne gimnazjum we Wrześni w 1933 roku, w tym też roku podjął studia na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. W latach 1935-1936 odbył roczną praktykę rolniczą w majątku Turzynów, a w latach 1936-1937 – służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim. Po odbyciu służby wojskowej kontynuuje studia, specjalizując się w dziedzinie chemii rolnej. Pracę dyplomową pt. „Znaczenie dwutlenku węgla glebowego dla procesów pobierania przez rośliny potasu i fosforu” wykonał pod kierunkiem prof. dr. Feliksa Terlikowskiego. Egzamin dyplomowy złożył już po zakończeniu działań wojennych 29 maja 1945 roku.

W czasie II wojny światowej Kazimierz Gawęcki brał udział w walkach z niemieckim najeźdźcą, będąc dowódcą plutonu w 14 dywizjonie artylerii ciężkiej 14 Dywizji Piechoty Armii Poznań. Przez rok przebywał w obozie jenieckim, po czym odesłany został do Generalnej Gubernii. W tym czasie podjął pracę w Lubelskiej Izbie Rolniczej jako powiatowy inspektor hodowli zwierząt w Biłgoraju. Po okresie trzyletniej pracy w Biłgoraju przeniósł się do Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, obejmując stanowisko starszego asystenta, a następnie zastępcy kierownika działu żywienia zwierząt. Już w lutym 1945 roku powraca do Poznania objętego działaniami wojennymi, włączając się czynnie w ratowanie majątku zakładów naukowych, należących do Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego.

Po zakończeniu działań wojennych Kazimierz Gawęcki rozpoczyna pracę jako starszy asystent, a następnie adiunkt w Zakładzie Hodowli Ogólnej, kierowanym przez prof. dr. Z. Moczarskiego, prowadząc zajęcia z zakresu żywienia zwierząt dla studentów Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego. W 1947 roku organizuje samodzielną pracownię żywienia zwierząt. Stopień doktora nauk rolniczych uzyskuje 2 października 1948 roku na Wydziale Rolnym Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, na podstawie dysertacji pt. „Badania nad wczesnozimowym tuczem gęsi dorosłych w świetle dymorfizmu płciowego”. Promotorem tej pracy był prof. dr T. Konopiński. W kwietniu 1950 roku Kazimierz Gawęcki otrzymuje nominację na zastępcę profesora i kierownika Katedry Hodowli Ogólnej Zwierząt Uniwersytetu Poznańskiego.

Kazimierz Gawęcki był jednym z współorganizatorów Wyższej Szkoły Rolniczej, utworzonej w 1951 roku z wyodrębni-

nych z Uniwersytetu Poznańskiego wydziałów. W pierwszym okresie był prodziekanem, a następnie dziekanem Wydziału Zootechnicznego. W roku 1954 Kazimierz Gawęcki uzyskuje tytuł profesora nadzwyczajnego, a w roku 1967 – profesora zwyczajnego. Profesor Gawęcki w 1954 roku zostaje powołany na stanowisko Rektora Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu i pełni tę funkcję przez dwie kolejne kadencje.

W roku 1951 Profesor Gawęcki organizuje na WSR w Poznaniu Katedrę Żywienia Zwierząt, otrzymując w 1952 roku nominację na jej kierownika. Katedrą tą, niezależnie od struktur organizacyjnych, w jakich się znajdowała w poszczególnych latach, kierował nieprzerwanie do 30 września 1984 roku. W tym czasie Profesor zorganizował doświadczalną fermę drobiu na Sołacz, a następnie – do dziś działające – stacje doświadczalne żywienia zwierząt w Rolniczych Zakładach Doświadczalnych w Gorzynie i Brodach. W roku 1985 Profesor Kazimierz Gawęcki przeszedł na emeryturę, jednak nadal utrzymywał bliski kontakt z Katedrą.

W bardzo szerokiej działalności naukowej Profesora można wyróżnić kilka kierunków badań, które miały szczególne znaczenie dla rozwoju nauki żywienia zwierząt w kraju. Były to, między innymi, badania dotyczące: wartości krajowych pasz białkowych, najważniejszych metod oceny wartości odżywczej białka, mechanizmów działania czynników antyżywniowych i możliwości ograniczenia ich działania, najwięcej prac w tym zakresie dotyczyło poekstrakcyjnych śrut rzepakowych. Wówczas, w latach sześćdziesiątych, badania Profesora były pierwszymi, które na taką skalę prowadzono w kraju. Dużym zainteresowaniem Profesora cieszyły się także zagadnienia związane z konserwacją pasz objętościowych, poprzez wykorzystanie procesu kiszenia. Badania Profesora nad kiszeniem pasz były pierwszymi, podjętymi w Polsce w okresie powojennym. Miały one zarówno charakter podstawowy – dotyczący profilu fermentacji, jak i praktyczny – od strony technologicznej (budowa zbiorników, sposób ich przykrywania itp.). Wyniki badań Profesora były zachętą dla innych ośrodków do podjęcia tej tematyki.

W latach 1965-1969 Profesor podjął współpracę z Ministerstwem Rolnictwa USA. Należy nadmienić, że był to okres, w którym ze względów politycznych trudno było współpracować z ośrodkami na Zachodzie. Katedrze powierzono realizację czteroletniego projektu badawczego, celem tych badań było określenie wpływu czynników środowiskowych na skład mineralny roślinności łąkowej. Wyniki dotyczące zawartości miedzi i seleniu, a zwłaszcza występowania ich niedoboru, miały w tych latach ogromne znaczenie poznawcze i użytkowe.

Profesor zawsze wykazywał się dużą intuicją w badaniach naukowych, inicjując nowe kierunki badań, które z perspektywy minionego czasu okazywały się nowatorskie i posiadające ogromne znaczenie poznawcze i praktyczne. Należał do tych badaczy, którzy przewidywali duże możliwości, jakie stwarza rozwój biotechnologii, i jako jeden z pierwszych zapoczątkował w Polsce badania nad stosowaniem w żywieniu zwierząt stymulatorów wzrostu. W tak szerokiej działalności naukowej Profesora trudno pominąć Jego ogromną rolę we wprowadzeniu pierwszych premiksów w żywieniu zwierząt gospodarskich w Polsce, a utworzenie przez Profesora zespołu uczelniano-przemysłowego z zakładami farmaceutycznymi Polfa było ewenementem w tym czasie w kraju. Umiejętność tworzenia nowoczesnego warsztatu naukowego była przykładem dla innych jednostek badawczych w kraju. Profesor jako pierwszy zorganizował pracownię oceny chemicznej pasz, pracownię oceny biologicznej pasz, nowoczesną bazę doświad-

czalną do badań na świniami, drobiu i bażantach w Gorzynie, a badań pastwiskowych – w Brodach.

W latach 1981-1985 Profesor podjął niezwykle ważną w tym okresie problematykę racjonalnego wykorzystania pasz własnych. Ta tematyka była przedmiotem ogólnokrajowego centralnego programu badawczego PR II, zatytułowanego „Intensyfikacja produkcji zwierzęcej poprzez wzrost produkcji i wykorzystania pasz własnych”. Pod kierunkiem Profesora, jako koordynatora programu, brało w nim udział 16 jednostek naukowo-badawczych z całego kraju.

Profesor Kazimierz Gawęcki przygotował wspólnie z profesorem T. Konopińskim pierwszy po wojnie podręcznik akademicki żywienia zwierząt. Dorobkiem Profesora jest nie tylko ogromna ilość publikacji, referatów, komunikatów naukowych i ekspertyz, stanowiących łącznie ponad 200 pozycji, ale także przewodniczenie wielu radom i komitetom naukowym. Profesor był między innymi: Przewodniczącym Rady Naukowej Centralnego Laboratorium Przemysłu Paszowego, Instytutu Przemysłu Tłuszczowego i Farmaceutycznego; Członkiem Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa i Przemysłu Spożywczego; Przewodniczącym Komitetu Nauk Zootechnicznych; Członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk Żywniowych, Rady Naukowej Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN oraz Rady Naukowej Zakładu Badań nad Szkolnictwem Wyższym.

Za wieloletnią, bogatą działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną Profesor Kazimierz Gawęcki został dwukrotnie uhonorowany tytułem *Doctora Honoris Causa* Akademii Rolniczej w Poznaniu i Akademii Rolniczej we Wrocławiu oraz najwyższymi odznaczeniami państwowymi i resortowymi. Profesor Gawęcki otrzymał między innymi: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej. Za swoje ogromne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne Profesor był wyróżniany (w latach: 1974, 1980, 1983, 1985) przez Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki nagrodami indywidualnymi I stopnia.

Profesor Kazimierz Gawęcki należał do tych osób, które stworzyły podstawy nauki żywienia zwierząt i przyczyniły się do jej, trwającego do dziś, dynamicznego rozwoju w Polsce. Profesor niezwykle dbał o rozwój kadry naukowej, wypromował 14 doktorów i miał udział w przeprowadzeniu 8 habilitacji. Dzięki szczególnemu talentowi i wspaniałemu klimatowi, który stworzył Profesor, powstała poznańska szkoła naukowa.

Profesor był zawsze wymagający, ale niezwykle życzliwy dla swoich uczniów i studentów, cieszył się ogromnym autorytetem i szacunkiem w kraju, miał też swój wielki udział w awansach naukowych wielu profesorów pracujących obecnie w różnych ośrodkach akademickich w kraju. Profesor był dla nas, Jego uczniów, człowiekiem reprezentującym niezwykle wartości, pełnym szlachetności i obiektywizmu, wiedzy i talentu dydaktycznego, i takim pozostanie w naszej pamięci. Wielką pasją Profesora było łowiectwo, bowiem wiązało się ono ze stałym kontaktem i obserwacją przyrody, którą tak bardzo kochał. Pomimo przejścia Profesora w 1985 roku na emeryturę, zawsze był w stałym kontakcie z pracownikami Katedry, interesował się ich rozwojem naukowym i życiem rodzinnym, wspierał swoją radą i pomocą.

Profesor dr Kazimierz Gawęcki zmarł w Poznaniu 20 stycznia 2003 roku. W naszych sercach, umysłach i pamięci pozostanie na zawsze jako wspaniały człowiek, uczonec, nauczyciel i przyjaciel.

Andrzej Potkański